

1. Inleiding dodenherdenking 4 mei 2013, geschreven door Walter Hoogendoorn

Geachte aanwezigen,

Ook dit jaar heeft het 4 mei comité geprobeerd een betekenis te geven aan de Dodenherdenking. Deze belangrijke nagedachtenis aan alle Nederlandse slachtoffers die zijn gevallen in de oorlogen, mag nooit vergeten worden, zodat wij ook niet deze slachtoffers vergeten.

Het nationale thema van dit jaar is: Vrijheid spreek je af. Hoewel wij vrijheid vanzelfsprekend vinden, zijn hier afspraken over gemaakt. Niet alleen toen zijn er afspraken gemaakt over vrijheid, maar ook vandaag de dag gelden die afspraken nog steeds. Er zijn handtekeningen gezet onder verdragen en afspraken. Ook wij als gemeenschap maken afspraken die we ondertekenen.

Om handen en voeten te geven aan dit nationale thema, heeft het 4 mei comité de Kwakel besloten om na elke gesproken overdenking een ballon in de vorm van een duif op te laten. Deze overdenkingen bestaan voor een deel uit gedichten. Deze gedichten zijn een selectie uit de gedichten die de afgelopen tien jaar zijn voorgedragen tijdens de nationale Dodenherdenking. De keuze om een duif op te laten is omdat een witte duif het symbool van vrede is. Aan deze duif zit een kaartje waarop de spreker zijn of haar handtekening zet en hiermee een afspraak ondertekend. Een afspraak om vrede en vrijheid te waarborgen, want vrijheid spreek je af.

Namens het 4 mei comité de Kwakel zal ik nu mijn handtekening zetten en de eerste duif op laten.

2. Dromen verwoest, geschreven door Jasmijn Seghers

Dromen verwoest
Gevoelens verslonden
Ogen niet meer open
Voor altijd dicht

Stemmen gesmoord
Door gemene monden
Met z'n allen op weg
Naar het eeuwige licht

Liefde afgepakt
Geluk meegenomen
Tranen geboren
Wangen met zout

En geen van hen die wist
Wat hen zou overkomen
Twijfel maar vooral hoop
alles ging fout.

Nu zijn we hier
Bevrijd en zonder zorgen
Lachend en stralend
Want we zijn gered

Onze gedachten gaan uit
Naar diegenen zonder stem
Naar diegenen met de kracht
Van geluidloos verzet

3. Een strijd om vrijheid, geschreven door Celine van der Burg

Als een vlinder
In de storm
Vocht hij mee
In de strijd

Een lange strijd
In de diepte
Zonder uitgang
Zonder hoop

Zo mooi, kwetsbaar en dapper
Zonder twijfel, zonder angst
Soldaten stierven
En de vlinders waren weg

Een tijd van wanhoop
Ging voorbij
De storm ging liggen
Ons land was gered

Soldaten als helden
Reden door de straten
Verwelkomd en toegejuicht
Kwamen ze thuis

De strijd om vrijheid
Is voorbij
Mijn held
Is nu een vlinder

4. Oorlogsbeelden, geschreven door Jennifer Zuiderduin

Het flitst
Aan je ogen voorbij.
De beelden branden
Op je netvlies.
Je hart wil helpen
Maar alles daar omheen
Werkt niet mee.

Twee minuten stilte
Geen woord
Hangt in de lucht.
Je hoort niks
Alleen maar de kille stilte.
Je gedachten gaan naar alle slachtoffers die gevallen zijn,
En daarna.
Maar met die twee minuten stilte
Krijg je die slachtoffers niet terug.

Stiekem
Hoop je
Dat die twee minuten
Niet nodig waren geweest,
Maar ondertussen
Gaan de beelden op TV
Gewoon door.

5. Toespraak 4 mei herdenking 2013 de Kwakel, geschreven door Gerard Vlutters

Dat wij hier staan bij het monument dat de scouting zo fraai voor ons heeft gebouwd, danken wij aan het feit dat op 5 mei 1945 de oorlog in Nederland eindigde.

Het was de tweede, grote wereldoorlog in één en dezelfde eeuw.

Na de wrede, onmenselijke verschrikkingen van de eerste wereldoorlog van 1914 tot 1918 kwamen er van 1940 tot 1945 nóg wreder, nóg onmenselijker verschrikkingen waar minstens 13 miljoen mensenlevens werden vernietigd en waarin een poging werd gedaan om een heel volk uit te roeien door middel van gaskamers en genadeloze moordpartijen.

“Dat nooit meer” werd er toen alom geroepen, “nooit meer zo'n verschrikkelijke oorlog” was de kreet die in heel Europa en eigenlijk in de hele wereld werd geschreeuwd en in woorden werd verspreid.

En er werden afspraken gemaakt, er werden verdragen gesloten, er werden beloften gedaan en de hele wereld, Europa voorop, stond bol van de goede bedoelingen.

En men probeerde die positieve stemming vast te leggen, te bestendigen in afspraken, verdragen, beloftes die door regeringen op papier werden gezet en die de basis moesten vormen voor een solide wereldvrede.

Maar je kunt vrijheid wel afspreken, zoals het 4-mei-thema dit jaar luidt, maar afspraken hebben weinig of geen waarde als mensen zich niet aan gemaakte afspraken houden.

Afspraken die niet regelmatig hernieuwd en herbevestigd worden, afspraken die minder helder zijn geworden, waarvan de letters op papier vergeeld zijn en bijna onleesbaar zijn geworden, zulke krachteloos geworden afspraken zijn maar al te vaak een bron van nieuwe conflicten, of dat nu gebeurt in het groot tussen landen en regeringen of in het klein tussen ouders en kinderen in onze gezinnen, of tussen leden en leiding in onze verenigingen, of tussen ouders, leerkrachten en kinderen in onze scholen of tussen bazen en knechten in onze werkkringen, altijd zullen wij bereid moeten zijn om de discussie over gemaakte afspraken opnieuw te voeren, vooral als het gaat over de afspraken omtrent de verkregen vrijheid.

We mogen niet vergeten dat het einde van de tweede wereldoorlog in 1945, ondanks welgemeende afspraken, toch het begin was van een andere oorlog, de koude oorlog, die onze harten en gemoederen danig in beroering bracht, die onze verkregen rust danig verstoorde, die regeringen ertoe bracht enorme kapitalen te besteden aan een gevaarlijke, nucleaire wapenwedloop ten koste van de armen en hulpbehoevenden in vele landen.

En nog is lang de hele wereld ook nu geen oase van rust en vrede en vrijheid.

Daarom is het goed dat wij hier zijn, jong en oud, arm en rijk, ouderen die nog wél weet hebben van de oorlog en jongeren die, gelukkig, de terreur van bommen en granaten nog niét meegemaakt hebben.

Het is goed om ons vanavond nog weer eens te realiseren hoe kostbaar de vrijheid is die opgesloten ligt in de afspraken uit de meidagen van 1945.

Vrijheid spreek je af en de afgesproken vrijheid leg je vast in verdragen. Die verdragen dienen dan de basis te zijn voor een duurzame vrede. Vanavond zal het alom gaan over de vrijheid in de betekenis: wij zijn vrij van oorlog, vrij van oorlogsgeweld, vrij van angst voor dood en vernietiging, maar er is ook nog een andere vrijheid: ik bedoel de vrijheid van elk individu, jouw persoonlijke vrijheid, jouw vrijheid om te zijn wie je bent, jouw vrijheid om te kiezen hoe je als mens wilt leven, jouw vrijheid om jouw eigen levensweg uit te stippelen, jouw vrijheid om jouw eigen waarden te kiezen en daarvoor te leven. En ook die vrijheid moet blijvend onze aandacht krijgen.

Als wij die grote vrijheid hebben in de betekenis: er is geen oorlogsgeweld, er is geen dreiging van dood en vernietiging, dan is het de hoogste tijd om over die andere, kleine vrijheid te spreken, dan wordt het de hoogste tijd om te doen wat er gedaan wordt na een oorlog: afspraken maken en afspraken vastleggen in verdragen over de vrijheid van elk individu, de vrijheid van jou en van mij.

Ik weet het: die persoonlijke vrijheid ligt vastgelegd in de verdragen die we noemen "de rechten van de mens", die persoonlijke vrijheid hebben wij opgeschreven in het verdrag dat we onze grondwet noemen, maar zoals wij vanavond tegenover elkaar benadrukken hoe belangrijk het is ons steeds weer te bezinnen op de vrijheid na een oorlog, zo belangrijk is het om ons steeds weer te bezinnen op de vrijheid die wij als persoon hebben. En beide vrijheden zijn gebaseerd op afspraken die onderhoud nodig hebben. Atoomwapens en ander moorddadig oorlogstuig mogen het niet voor het zeggen hebben in de grote wereld-samenleving, zo mag ook de discriminatie op basis van geloof, sexe en cultuur niet de overhand hebben in onze kleine samenleving.

De beelden van gedode soldaten op de slagvelden zijn even erg als de foto van een nederlandse homo-jongen in Parijs en even erg als de foto's van de vluchtelingen in een Amsterdamse kerk, die niet weten in welke kerk zij de volgende maand mogen kamperen.

De afspraken laten vergelen en vergeten is een gevaar voor de vrijheid in de grote wereld en is een gevaar voor de vrijheid in onze kleine wereld.

Ik hoop dat deze avond, deze 4-mei-herdenking, het gesprek over die grote vrijheid en die kleine vrijheid weer een nieuwe stimulans geeft.

Want dit is mijn persoonlijke boodschap:

*Waar vind ik vrijheid, waar vind ik vrede ?
Echte vrijheid en echte vrede is daar
waar landen de afspraken respecteren
elkaar niet meer in een onmenselijke oorlog te vernietigen.
Waar vind ik vrijheid, waar vind ik vrede ?
Echte vrijheid en echte vrede is daar
waar IK tegen jou en JIJ tegen mij zegt:
laten wij onze afspraken nakomen
om elkaars vreugde en elkaars verdriet te delen
en om elkaars welzijn te respecteren.
Waar vind ik vrijheid, waar vind ik vrede ?
Echte vrijheid en echte vrede is daar*

*waar IK tegen jou en JIJ tegen mij zegt:
ik accepteer jou zoals jij bent
van mij mag jij zijn wie je bent en hoe je bent,
jij bent mijn broeder, jij bent mijn zuster.*

6. Vrijheid spreek je af, geschreven door Gerard Vlutters

Vrijheid en vrede, twee woorden, twee begrippen,
voor veel mensen horen die twee woorden bij elkaar:
zonder vrede geen vrijheid,
zonder vrijheid geen vrede.

Altijd en overal wordt er om vrijheid en vrede gebeden:
altijd en overal wordt er over vrijheid en vrede gezongen.

Bidden en zingen om vrijheid en vrede:
dat gebed en dat lied weerklinkt in de kerken op zondagmorgen,
dat gebed en dat lied weerklinkt ook in de Kwakel
als op zondagmorgen wij, als koor,
na het gebed om vrede
het lied laten weerklinken: “vrede voor jou”
en waar wij na “vrede voor jou” ook zouden moeten zingen:
“vrijheid voor jou”.

Misschien moet de volgorde wel omgekeerd:
“vrijheid voor jou” en dan aangevuld met “vrede voor jou”.

Wij blijven als Gemengd Koor Sint Caecilia
onze wens om vrijheid en vrede uitzingen,
in de hoop en in het vertrouwen
dat ons lied verhoord wordt,
en onze wens werkelijkheid wordt.